

STATISTIKANÕUKOGU KOOSOLEKU PROTOKOLL

Tallinn

20.02.2025 nr 10-1/25/001sn

Algus kell 14.00, lõpp kell 16.00

Juhatas Hede Sinisaar

Protokollis Anneli Saarma

Protokoll koostatud 27.02.2025

Osa võtsid Veiko Tali, Urmet Lee, Raoul Lättemäe, Raivo Ruusalepp, Mari-Liis Jakobson, Pille Lehis, Reelika Leetmaa, Marko Udras

Puudusid Kadri Land, Erik Ernits

Kutsutud

Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika osakonna juhataja Jane Idavain

Eesti Panga statistikaosakonna juhataja Jaanus Kroon

Kliimaministeeriumi Strateegia, analüüsi ja digiarengu osakonna juhataja Merilin Olo

Statistikaameti peadirektori asetäitja andmeteenuste alal Kaido Paabusk

Statistikaameti peadirektori asetäitja andmehalduse ja andmeteaduse alal Liina Osila

Statistikaameti partnerlussuhete juht Jaana Tael

Statistikaameti Majandus- ja keskkonnastatistika osakonna juhataja Kaire Raasik

Koosoleku avas Hede Sinisaar. Kinnitati päevakord.

Päevakord

1. Ülevaade Eesti Panga 2024. aasta tegevuskava täitmisest ja 2025. aasta statistika tegemise arenduskavast.
2. SA ja EP koostöö statistika tegemisel.
3. Andmeesitajate halduskoormuse vähendamise tegevused (SA/EP).
4. Ülevaade SA 2024. a tööst ja arendustest.
5. Ülevaade THI arvestuse arendustest ja väljakutsetest.
6. Muud küsimused.

1. Ülevaade Eesti Panga 2024. aasta tegevuskava täitmisest ja 2025. aasta statistika tegemise arenduskavast.

Jaanus Kroon tegi ülevaate Eesti Panga 2024. aasta tegevuskava täitmisest, mis esitatakse ka Eesti Panga aastaaruandes. Regulaarstatistika koostamise protsessid kulgesid suuremate tõrgeteta ja kõik loetelus ette nähtud 21 statistikatööd avaldati plaanipäraselt. Kõige populaarsemad statistikarubriigid külastusarvude järgi olid intressimäärad ja laenud. 2024. aastal uuendati statistika avaldamisega kaasnevate teadete sisu ja vormi eesmärgiga anda edasi toimunud sündmuste lühikirjeldus ning suunata lugeja avaldatud statistika juurde. Samuti viidi läbi makrostatistika aegridade üle-euroopaline tagasiulatuv korrigeerimine, et parandada statistika kvaliteeti. Lisaks alustati andmejägamisteenuse pilootprojekti Statistikaametiga, kus Eesti Pank kasutab ainult enda tarbeks läbi teadlaste terminali pseudonüümitud registriandmestikke paremaks analüüsiks ja prognoositöödeks.

Peamised arendusülesanded 2024. aastal olid ATLAS (andmetöötluse ja analüüsi süsteem), IReF (EKPS pankade integreeritud aruandlus-raamistik), andmete valdkonnas mikroandmete analüütiline baas ning statistika valdkonnas pankadeväline finantssektor, neljas HFCS (Household Finance and Consumption Survey), krüptovaraturg ja statistikateated.

2025. aastal jätkatakse ATLAS arendamise ja testimisega, IReF projektis regulatsiooni väljatöötamises osalemisega, koos Statistikaametiga minnakse üle uutele statistikastandarditele NACE/EMTAK ja SNA 2025/ESA, jätkatakse HFCS uuringu ettevalmistamisega ning krüptovaraturu andmete avaldamisega I kvartalil. Eesti Pank oma tegevuses veel AI-d ei rakenda ning oodatakse ära teiste pankade seisukohad.

OTSUSTATI:

1.1. võtta informatsioon teadmiseks.

2. SA ja EP koostöö statistika tegemisel.

Jaanus Kroon tutvustas Eesti Panga ja Statistikaameti vahelist koostööd. Eesti Pank lähtub statistika tegemisel riikliku statistika seadusest. Seaduse alusel on Eesti Panga vastutusvaldkonnad finantssektor, maksebilanss ja muu statistika, mis on vajalik panga ülesannete täitmiseks. Riikliku statistika seaduse järgi on Eestis kaks sõltumatut statistika tegijat – Statistikaamet ja Eesti Pank, kes tegutsevad riigi statistikaprogrammi kahe tööde loetelu alusel. Programmi täitmisel tehakse koostööd ja vastavalt pädevusvaldkonnale vahetatakse omavahel konfidentsiaalseid üksikandmeid.

Koostöö Eesti Panga ja Statistikaameti vahel sai alguse 2010. aastal kui tuli uus statistika seadus. Koostöökokkulepe Eesti Panga ja Statistikaameti vahel sõlmiti 2017. aastal ning selle järgi tegutsetakse heas usus ja koostöös, lähtudes statistikategemise põhimõtetest, pidades silmas võimalikult efektiivset töökorraldust nii Eestis kui rahvusvahelisel tasandil, vältides dubleerimist andmete kogumise, töötlemisel ja avaldamisel ning vahetades oskusteavet, ekspertiisi ja parimaid praktikaid, sealhulgas rahvusvahelises koostöös. Koostöövaldkonnad statistika tegemisel on väliskaubandus, teenuste väliskaubandus, ettevõttegrupid, maksebilanss, finantskontod, riigirahandus, majapidamiste finantskäitumine, -varad ja kohustused ning statistika alusregistri pidamine. Kõikide valdkondade juures toimub konfidentsiaalsete üksikandmete vahetamine. Koostöövaldkonnad statistikatööde toetamisel, andmekogumise dubleerimise vältimisel ja halduskoormuse optimeerimisel on hinnastatistika mikroandmed, sealhulgas EKP PRISMA uurimisvõrgustik, Eesti Panga analüüsi ja prognoosimudelite teenindamine, finantssektori osa SKP-FISIM arvestuses ning maksestatistika. Koostöökokkuleppe alusel lepatakse kokku aastane andmevoogude töökalender, kus on paika pandud vastutajad, metaandmed, andmestruktuur, krüpteering ning andmevahetuskanal ja -formaadid.

Lisaks statistika tegemise koostööle toimub igal aastal Statistikaameti ja Eesti Panga ühisseminar, jagatakse andmeid teaduslikul eesmärgil ning kasutatakse ühtset korrigeerimispoliitikat. Koostöö kahe asutuse vahel peab olema järjepidev ja regulaarne, selle põhjal usaldus ajas kasvab. Pika koostöö käigus ei ole konfidentsiaalsete andmete väärkasutamist esinenud. Samas ei ole kõik õiguslikud takistused kõrvaldatud veel paremaks ja efektiivsemaks statistika tegemiseks. Näiteks statistikasaladus versus pangasaladus, kus eriseaduse tõttu ei saa Finantsinspeksioon jagada individuaalseid järelevalveandmeid Statistikaametiga, sealhulgas Eesti Panga kaudu. Töö selle takistuse osas veel jätkub.

OTSUSTATI:

2.1. võtta informatsioon teadmiseks.

3. Andmeesitajate halduskoormuse vähendamise tegevused (SA/EP).

Kaire Raasik andis teada, et 2024. aasta nimetati Statistikaametis andmeesitajate ajasäästu aastaks. Ettevõtjatel kulus statistikaameti küsimustike täitmisele 2023. aastal ligikaudu 295 000 tundi ja 2024. aastal 227 000 töötundi. Ettevõtjate halduskoormus vähenes aasta jooksul ligikaudu 68 000 tunni võrra. Muutusest ligikaudu pool tulenes tsüklistest küsimustikest. Ettevõtjate halduskoormuse vähendamiseks vaadati eelmisel aastal üle küsimustikud nagu Intrastat kauba saabumine ja lähetamine, teenuste väliskaubandus, taimekasvatuse ja saak. Intrastat kauba saabumise küsimustikus võeti 2024. aastal osaliselt kasutusele teiste Euroopa Liidu riikide ekspordi andmed. Intrastat kauba lähetamise küsimustiku puhul vähendati valimi suurust, mis tõi kaasa halduskoormuse kokkuhoiu. Samuti vähendati valimi suurust teenuste väliskaubanduse ja taimekasvatuse küsimustikus. Saagi küsimustiku puhul toimus adminallikatele üleminek, mis võimaldas küsimustiku teel andmete kogumisest loobuda.

2025. aastal jätkatakse halduskoormuse vähendamisega. Intrastat kauba saabumise küsimustiku täitmise asemel avaldatakse esimese riigina Euroopa Liidus esmakordselt 12. märtsil impordi andmed, mis põhinevad täielikult teistelt riikidelt saadud infol. Selle taga on olnud väga suur töö analüüsimisel ja

koostööl teiste riikidega. Finantsvahenduse ja -abitegevuse juures kaotatakse alates 2026. aastast aastane küsimustik ning minnakse üle administratiivsele allikale, võttes andmed majandusaasta aruannetest. Suurenenud majandusaasta aruannete kasutamise tõttu saab vähendada EKOMAR küsimustiku valimit, mis võiks tuua halduskoormuse kokkuhoidu. Välismaiste tütaretevõtete majandusnäitajate küsimustiku kohta on saadud ennetada potentsiaalset halduskoormust. Ettevõtlusstatistika määрусega lisandus kohustus toota statistikat ka Euroopa Liidu riikides registreeritud tütaretevõtete kohta ning selleks, et mitte küsida andmeid ettevõtjatelt, on juba ette sõlmitud Läti, Leedu ja Soome statistikaametitega andmevahetuslepingud ja suurema osa andmetest saab teiste statistika organisatsioonide käest. Leping Rootsi Statistikaametiga on veel sõlmimisel.

Marko Udras teavitas, et Riigikantselei eestvedamisel käivitus radikaalse innovatsiooni arenguprogramm, mille juures üks töörühm hakkab tegelema bürokraatia vähendamise tegevõtete suunal. Programmi käigus on töörühm viimastel kuudel kohtunud ettevõtjatega, kes on välja toonud, et ei pea küsimustike esitamist Statistikaametile suureks takistuseks oma igapäevaste tegevuste või arendamiste juures, kuid riigiasutused võiks rohkem omavahel andmete kogumisel koostööd teha. Eriti puudutab see Statistikaameti ning Maksu- ja Tolliameti, kes küsivad ühesuguseid andmeid. Ettevõtjad oleksid nõus esitama ühes ankeedis rohkem andmeid Maksu- ja Tolliametile, kui neid saaks kasutada ka Statistikaamet. Ettevõtjad tõid positiivsena välja, et Statistikaameti osad küsimustikud on läinud lihtsamaks ja selgemaks ning juurde on tulnud juhendeid. Marko Udras tegi ettepaneku esitlusel pikendada aegrida 10 või 8 aasta peale, et paremini näha pikemat trendi halduskoormuse vähenemise kohta. Välja võiks eraldi tuua iga-aastane ja tsükliline statistika, mis aitaks aru saada mis halduskoormuse languse taga täpsemalt on.

Urmet Lee täiendas, et halduskoormus väheneb ka läbi erinevate projektide nagu näiteks andmepõhine aruandlus, mille algatajaks on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja kus peale Statistikaameti osaleb ka Maksu- ja Tolliamet. Kõiki halduskoormuse vähendamise seotud ettepanekuid ja oma seisukohta sellel teemal saab Statistikanõukogu välja tuua aastaaruandes.

Jaanus Kroon lisas, et Eesti Pank ei ole andmeesitajate halduskoormuse vähendamiseks veel tegevusi teinud, kuid osaletakse samuti andmepõhise aruandluse projektis.

OTSUSTATI:

3.1. võtta informatsioon teadmiseks.

4. Ülevaade SA 2024. a tööst ja arendustest.

Urmet Lee andis ülevaate Statistikaameti 2024. aasta tegevuskavast ja 2025. aasta arendustest. Statistikaameti arengukava keskendub neljale suunale – andmeteenused, andmehaldus, andmekirjaoskus ja organisatsioon, millele eelmisel aastal lisandus andmeesitaja ajasäästu strateegiline vaade. Andmeteenuste suunal oli kõige tähtsam avaldamiskalender ja lepingute täitmine. Statistikaamet avaldab üle 3000 näitaja ja need kõik toimusid eelmisel aastal õigeaegselt. Lisaks toimus andmekogumise ja küsimustike sisuline ümberkujundamine, andmeanalüüsi rakenduste väljavahetamise ettevalmistamine, statistiliste registrite uuendamine, suur- ja eraandmete käitlemisvõimekuse loomine, valdkondlikud arendused, SKP revisjon ja tellimus- ja eksperimentaaltööde tegemine. Andmehalduse suunal toimus majasisene ja süsteemne riigi ülese andmehalduse korraldus ning teadlaste ja otsustajate andmepäringute teenindamine. Andmekirjaoskuse suunal viidi lõpule uuele ruumiandmete rakendusele üleminek. Organisatsiooni arendamise suunal alustati teenus- ja andmepõhise juhtimise rakendamist, parandati andme- ja infoturbe alast tegevust ning tõsteti riskijuhtimise ja üldist juhtimisvõimekust. Statistikaamet mõõdab oma püstitatud eesmäärke mõõdikute abil, millest organisatsiooni usaldusväärsus, rahvusvaheliste missioonide hinnangud ja andmeesitajate rahuloluindeks ei ole veel seatud eesmäärke saavutanud. 2024. aastal alustati põhinäitajate kvaliteediprojektiga, viidi läbi rahvusvaheline DGINS konverents „New Frontiers of Official Statistics“ ja täideti osa kärpeprogrammist.

2025. aastal jätkatakse oluliste kasutajate ja andmeesitajate rahulolu tõstmisega, rakendatakse uued Euroopa Liidu õigusaktid, sealhulgas uus Euroopa statistika üldmäärus EL223/2009 ja keskkonnastatistika regulatsioonid, milleks paraku baasressurss puudub. Läbivalt tuleb tegeleda andmetele juurdepääsu, andmekaitse ja konfidentsiaalsuse tagamisega, samuti jätkub kärpe elluviimine ja lahendamist vajab tugev palgakonkurents kriitilistes tööperedes. Selle aasta fookuses olevad arendusprojektid on teenuspõhisele juhtimisele üleminek, andmekogumisteenuse protsessi ja keskkonna uuendamine, SIMSTAT (kauba saabumise küsimustiku Intrastat asendamine teistest riikidest saadud andmetega) rakendamine, NACE/EMTAK2025 (majanduse tegevusalade klassifikaator) juurutamine, REGIS (statistiliste registrite protsessid ja rakendus) uuendamine, rahvamajanduse arvepidamise

ümbekorraldamine, LEU (leibkonnaeelaruuring) ettevalmistamine, peer-review tegevuskava tegevuste rakendamine ning avaliku- ja erasektori vahelise turvalise andmevahetuse ning -töötuse jaoks vajaliku privaatsust tagava tehnoloogia inno projekti käivitamine.

OTSUSTATI:

4.1. võtta informatsioon teadmiseks.

5. Ülevaade THl arvestuse arendustest ja väljakutsetest.

Teemat ei käsitletud ning lükati edasi järgmisele Statistikanõukogu koosolekule, mis toimub 27. märtsil 2025.

5.1. esitada saadetud esitluse kohta tekkinud küsimused eelnevalt kirja teel.

6. Muud küsimused

Muid küsimusi ei arutatud.

LISAD

1. Statistikanõukogu_20.02.2025_esitus

(allkirjastatud digitaalselt)

Hede Sinisaar

(allkirjastatud digitaalselt)

Anneli Saarma